

ŽVAIGŽDĖ - The STAR.

A LITHUANIAN QUARTERLY PUBLICATION, PUBLISHED BY A. MILUKAS & CO. AT 3654 RICHMOND STREET, PHILADELPHIA, PA. YEARLY SUBSCRIPTION \$2.00, SINGLE COPY 50c.

Vasaris m. -- February, 1940

50 METU SPAUDOS DARBUOSE.

Enterd as second class matter at the Philadelphia Post Office under Act of March 3, 1879.

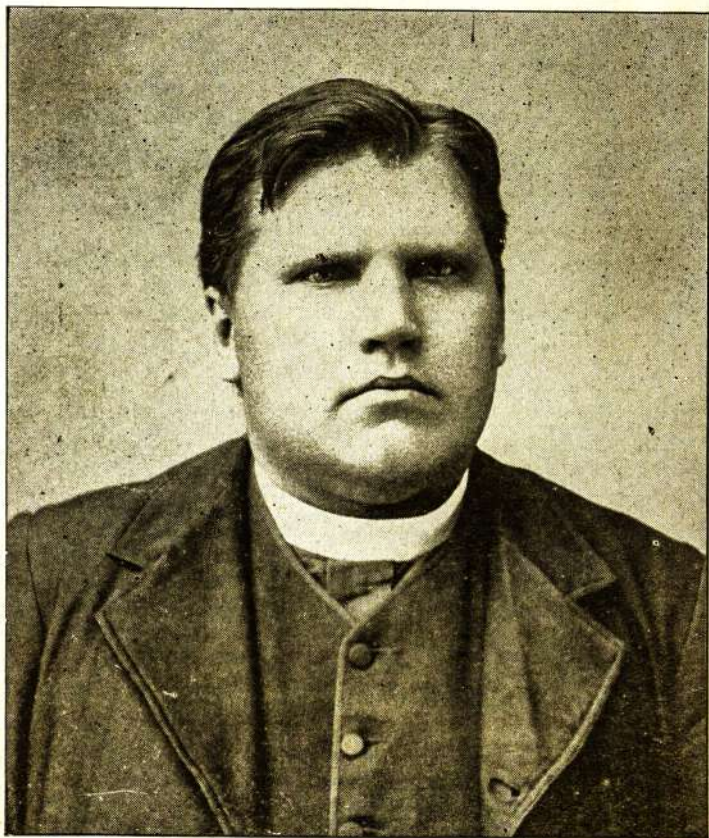
Lietuvės
Nacionalinė
M. Mažvydo
Biblioteka

Jau 50 metų sukako, kaip „Zvaigždės“ bendrleidėjas kun. A. Milukas rūpinasi spaudos reikalais. Ta proga, pakartodami keletą kitur tilpusių sakinių apie jo veiklą, talpiname žymesnių jo sądarbininkų paveikslus taipgi leidinių sąrašą.

REDAKCIJA.

Kun. Antanas Milukas 1911 m., Philadelphijos šv. Jurgio
parapijos mokyklos įkūrėjas

Kun. Al. Burba — „Vienybēje L.” ir „Dirvoje”.

vardai (ar namie daro, arpirktinius nešioja), valgius ir jų vardus (kruopeliai ir tt.). Keleta arklių važinėja, vežimai (vardai ir aprašymai jų), (dalyvų vežimo pakinkymo. II. Aritmetika: Kaip žmonės skaičiuoja... III. Astronomija, vardai žvaigždžių. Kaip palįsta laiką? IV. Meteorologija. V. Geografija. VI. Ukis (Ekonomija). VII. Pavaldymas palaukų. Kaip aprupina savo vaikus. Vardai visokių eilių giminytės. Kaip vadina visokius nusidėjimus ir karą? VIII. Dora, Girtuoklystė... IX. Mineralogija. X. Botanika. XI. Zoologija. XII. Chemija. XIII. Patalogija, terapija, chirurgija. XIV. Higiena. XV. Ligų gyvulių ir gydymas jų.

“Mokinosi A. M. du metu Seinų seminarijoje, bet 1891 m. jo ir jo draugų darbas tėvynės naudai atkreipė žandarų dėmesį ir todėl klierikai A. Milukas ir Sutkaitis iš seminarijos pašalinti, kad tuo apsaugotų tą mokslo įstaigą nuo rusų valdžios bausmių. Antanas M. turėjo išvažiuoti į Ameriką. Bet tėvynės meilė Seinų seminarijoje neišnyko. Kaip klierikai dirbo, matoma buvo iš rankraščio Dubinskio į Petrapilį atvežto. Stojant jam į Dvasišką Akademiją ir paskui į universitetą Dubinskis suteikė nuorašą Daukšos Postilos 1599 metų (iš egz. Petro Kraučiuono padaryta) man Mokslo Akademijai leisti perspausdinti (1899-1599). Šitas nuorašas buvo perduotas dalimis rusų mokslo akademijos spaustuvei ir nemažai pagreitino raidžių rinkimą korekturai, kurią su dideliu vargu skaitėm drauge su a. a. akademiku Fortunatovu.

“Atvažiavęs į Ameriką A. M. 1892 m. A. Burbos įpirštas į Andziulaičio vietą pradėjo ‘Vienybės Lietuvininkų’ redaktoriaus darbą. 1901-2 m. studijuoja Friburgo universitete ir dalyvauja ‘Tėvynės Sargo’ leidime. Ten pat jis įdėjo straipsnį ‘Naujas Užmanymas’ sunaudoti dievobaimingų lietuvalčių pasišventimą įsteigiant draugiją mūsų spaudai sudrutinti ir toku būdu padėjo užmegst santykius su šv. Kryžiaus vienuolėmis Ingenboly, Šveicarijoje, kur ir užsimezgė dabartinė šv. Kazimiero seserų kongregacija. Neliečiant smulkiau jubiliiato biografijos reikia čia paminėti jo pasižymėjimą lietuvių literatūros veikalų leidime. Kap aiškiai matyt iš Pra-

naičių Julės brošiurėlės, "Kun. A. Miluko darbai (1890-1930)—Philadelphia," buvo nepaprastai didelis. Dar prieš 1904 metų balandžio 24 d. kun. Miluko pastangomis ir lėšomis išleista 46 veikalai, tarp jų toki raštai, kaip Duonelaičio poezija, Medega S. Daukanto biografijai, medega mūsų tautiškai vaistininkystei, Trakiečių Dzukų dainos, užrašytos I. Šimtakovo Merkynės parapijoje (1899), Lietuviška Chrestomatija, Drazdausko Giesmės Svetiškios ir šventos, Šatrijos Raganos novelė 'Viktutė,' Pabriežos Botanika,* vertimai garsiųjų veikalų Sienkevičiaus, Mickaus, Youngo, Radzevičiūtės, 3 tomai albumo liet. vietų vietovių ir žmonių, literatų ir kankinių.

"Po 1904 m., kada Lietuvoje atsirado kiek lėšų ir literatų autorių, A. M. vistiek rėmė knygų leidimą ir organizavo lietuvių skaitytojų aprūpinimą ne tiek Zavadskio ir Mauderodės tipų maldaknygėmis, kiek svarbesniais tų laikų kuriniais, kaip tai: Pietario—Algimantas, ist. apysaka, Geručio—Kunigo giminė, Jovaro Pietario—Kova ties Žalgiriais, Šatrijos Raganos apsakėlės, Iš Daktaro pasakojimų, Vanagėlio Gyvačių karalius, Šatrijos Raganos—Saulei nusileidžiant, Vaičiaičio eilės, Baranausko vaskupo graudų verksmai, Pranaičių Julės iš kelionės po Europą ir Aziją, Aušros 40 metų sukak-tuvėse (1883-1923).

"Nuo 1901-1930 išėjo tautiškas laikraštis 'Zvaigždė,' kuris jau mažiau plėtojasi Europos inteligentijos tarpe. Labai naudingai pritaikyta prie mūsų bažnytinų sąlygų 4 tomai skaitymų iš šventųjų gyvenimų, Idlargo išleistas vertimas Latvio arba Rud. Blaumano—Pikta Dvasia ir kiti.

"Bendrai, reikėtų pabrėžti, kad A. Milukas nedirbo biznio reikalams, neuždirbo taip kaip Zavadskis ir kiti anonimai leidėjai Rygoje, Kaune ir Tilžėj, bet dažnai tėvynės labai paaukodavo kruvą pinigų, leisdamas gerus, rimtus ir svarbius veikalus...

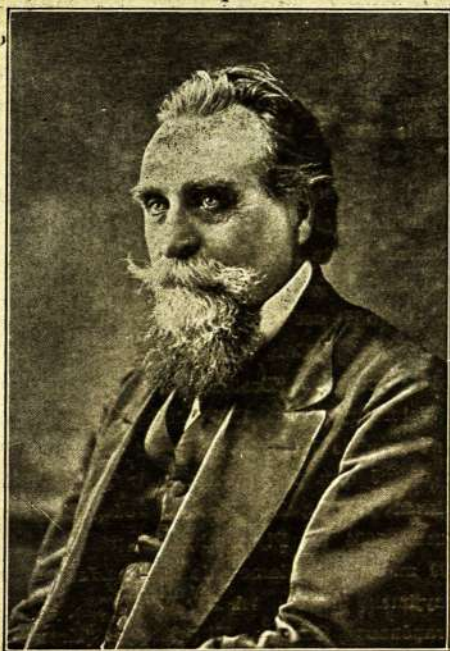
*Ir toliau visa eilė lietuviškų dainų rinkinių (pradžios 19 amžiaus), lietuviškos pasakos Basanavičiaus surinktos ir jojo lietuviškai-trakiškos studijos.

1908" ...Prisidėdamas prie dvasiškos pagerinimo ir patobulinimo lietuvių tautos buvijo jubiliatas įsigijo savo tautos širdyje didžiosios garbės nuopelnus.

"Jis per ilgą savo gyvenimą stropiai ir nuolat prisilaukė savo seiniškių siekių ir garbingų tendencijų. Mes esame dėkingi jubiliatui už jo garbingus lietuvių tautos sielos pakėlimo darbus ir išgelbėjimą lietuvių tautos slopinamų tuo metu mūsų vargų. Lai buna mūsų klierikų širdyse ir dabar tokie pat tėvynės meilės jausmai, kokie buvo prieš 40 metų kun. Miluko širdy." (1931 m. "Lietuvos Aidas.")

V. Mikolaičio-Putino knygoje "Naujoji Lietuvių Literatura," kurias išleido 1936 m. Lietuvos Universiteto Humanitarinių Mokslų Fakultetas (t. I, p. 73), paminėta tarp kitko ir "Dirvos" bei "Dirvos Žinyno" leidėjas:

"Spaudos srityje plačiai yra žinomas kun. A. Miluko vardas. Del lietuvių pavarytas iš Seinų Seminarijos, išvyko į Ameriką. Čia redaguoja 'Vienybę Lietuvininkų,' įkuria 'Vyskupo Valančiaus Apšvietos Draugiją,' 'Tvinskio Draugystę,' rengia 1900 m. pasaulinėj Paryžiaus parodoj lietuvių skyrių, 1894 m. ima leisti laikraštį 'Garsas Amerikos Lietuvių,' o 1898 'Dirvą,' kur buvo išspaudinta medžiaga Daukanto biografijai, surinkta M. Davaino Silvestravičiaus, Dr. J. Basanavičiaus 'Trakiškos Studijos,' Medžiaga mūsų tautiška vaistininkystei, Trakėčių dzukų dainos. 'Lietuviškas Albumas' išėjo kaip 'Dirvos' priedas. 1903 m. 'Dirva' susijungia su 'Žinyčia' ir tampa 'Dirva-Žinynas.' Be to kun. Milukas sudarė 'Lietuvių Katalkų Spaudos Bendriją, kuri paėmė 'Žvaigždės' leidimą." ('N. L. Literatura" t. I, p. 73.)

Dr. J. Basanavičius — „Dirvoj“ ir
„Dirvoj Žinyne“.

Kauniškio žurnalo "Tiesos Keliu" 1934 metų N. 78—8me tilpo ilgesnis raštas "Kunigo valdmuo išeivijoje — Pirmiejie Lietuviški Raštai". Rašto autorius kun. Dr. J. Navickas, Marianopolio Kolegijos rektorius paminėjo sekamai ir kun. A. Miluko veikimą:

"...Tautinį išeivių susipratimą žymiai kurstė ir ukdė spauda. Ir kadangi laikraščiai pradėjo dygti kaip grybai po lietaus, tai tautinis žmonių susipratimas pradėjo smarkiai kilti.

1892 m. pasirodė net trys laikraščiai: "Apšvieta", "Lietuva" ir "Garsas". Kun. J. Žebrys 1893 m. Boston, Mass. įsteigė ir redagavo "Bostono Lietuvių Laikraštį". Atsikėlęs į Waterbury, Conn. 1895 įsteigė savo spaustu- vę ir 1896 m. pradėjo leisti ir redaguoti "Rytą". 1899 m. jo vietą užėmė kun. P. Saurusaitis ir pradėjo leis- ti savo laikraštį "Bažnyčios Tarną", vėliau "Šviečą". Kun. A. Burba 1894 m. Plymouth, Pa. pradėjo leisti "Valtį". 1899 m. tame pačiame mieste Amerikos Lietu- vių Susivienijimas pradėjo leisti "Tėvynę". 1890 m. kun. M. Kraučunas Chicago, Ill. įsteigė "Kataliką". Šie visi laikraščiai buvo grynai lietuviškos dvasios ir tautinį susipratimą iškėlė labai aukštai. Apšvietimą kėlė ir jų leidžiamos knygos, kurių iki 1900 metų išė- jo per pusantro šimto.

Spaudos srityje patsai žymiausias darbuotojas — knygų ir laikraščių leidėjas — buvo kun. Antanas Mi- lukas, patsai daug dirbęs ir mokėjęs į šį darbą įtrauk- ti minias spaudos prietelių ir rėmėjų. 1892 m. jaunas klierikas A. Milukas jau buvo Plymouth, Pa. einamojo

Pranaičiū Julē spaudos laisvės laimėjimo metu.

laikraščio "Vienybės Lietuvninkų" redaktorium. 1894 m. iš varžytinių kun. Abromaičio pinigais atpirko "Garso" spaustuve Shenandoah, Pa. ir pradėjo leisti savo laikraštį "Garsas Amerikos Lietuvių". Jam būnant seminarijoje, visą darbą globojo vietiniai kunigai. Išišventęs kunigu, 1896 m. patsai tapo redaktorium, jo laikraštis užėmė vadovaujamą vaidmenį visuomenės darbe. 1898 m. laikraštis tapo pavestas kitų kunigų globai ir vadovybei.

Tais pačiais metais kun. A. Milukas pradėjo leisti rimtą moksliską žurnalą "Dirvą". Klek vėliau prie jo buvo prijungtas laikraštis "Žinyčia" ir gauta naujas žurnalas "Dirva-Žinynas", kurio didesnė skaitytojų dalis buvo Europos lietuviai inteligentai. Atgavus spaudą, "Dirva-Žinynas", netekęs savo didesnės dalies skaitytojų, susimetusių prie savo spaudos leidinių Lietuvoje, 1906 metais sustojo ejęs.

Tuo metu spaudoje pareiškė daug savo gabumų kun. Dr. Vincas Varnagiris, kilęs iš Daukšių parapijos, Mariampolės apskrities, aukštąjį mokslą baigęs Romoje. 1900 m. atvykęs į Ameriką ir užėmęs klebono vietą Brooklyn, N. J. Jisai pasižymėjo literaturoje išversdamas kardinolo Wisemano veikalą "Fabiola" į lietuvių kalbą. Kitais — 1901 m. kun. Varnagiris atpirko subankrutavusią Elizabeth, N. J. kun. Žindžiaus iš kun. Miluko atpirktą "Garso" spaustuve, perkėlė ją Brooklynan ir įkurė laikraštį "Žvaigždė". Kun. Milukas tuojau ją vėl atpirko, perkeldamas pas save į Shenandoah, Pa., paskui į Philadelphia, Pa. "Žvaigždė", dariusi daug įtakos lietuviams, dabar liko trimėnesiniu žurnalu, tebespausdinančiu senus Amerikos lietuvių raštus ir dokumentus.

Knygų leidime kun. A. Milukui lygaus nebuvo ir nėra. Jo nuopelnus teviršija tikrai Kauno šv. Kazimie-

Aušrininkas Dr. Vincas Pietaris — „Dirvoje Žinyne”.

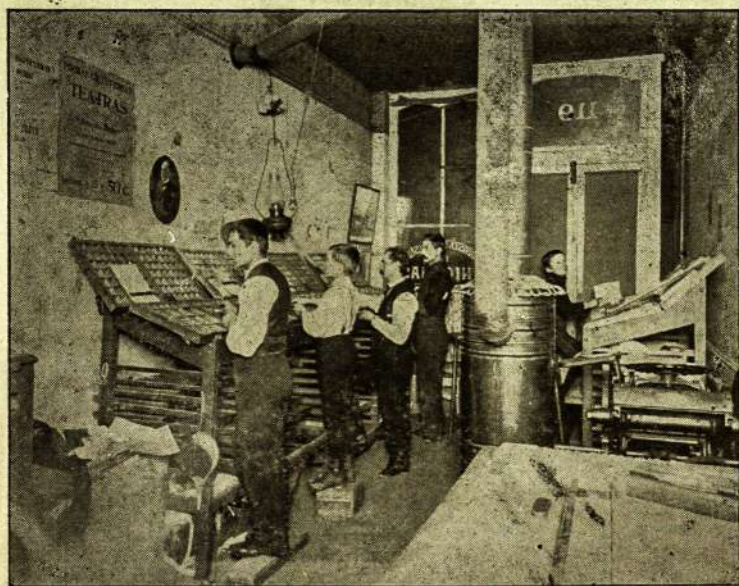
ro draugija, bet ši yra daugelio žmonių bendrovė. Kun. A. Miluko bendrovė buvo jis pats; kiek jam vienam pasisiekė išgauti knygų leidimui lėšų, tiek jis jų ir turėjo. Yra apskaičiuojama, kad kun. Miluko ilgametis knygų leidimo biudžetas turėjo, lietuviškais pinigais skaičiuojant, daugiau vieno milijono litų. Svarbu tai, kad tas visas kapitalas buvo paties kun. A. Miluko surinktas. Visa mūsų gausioji tikybinė, tautinė ir

Kun. A. Kaupas — „Garse A. L.”,
„Žvaigždėje” ir „Dirvoje Žinyne”.

mokslinė literatūra, vyskupui Valančiui mirus, iki spaudos atgavimo laikų, buvo kun. Miluko darbo kurinys. Visas tolimesnis jo veikimas tebuvo tiktai šito didžiojo darbo padalinimas. Žinoma, toksai milžiniškas darbas buvo reikalingas didelio burio darbininkų, bet to viso darbo smegens ir širdis buvo kun. A. Milukas. Tie šimtai tukstančių išleistų knygų yra jo asmens indėlis į lietuvių tautos kultūrą”...

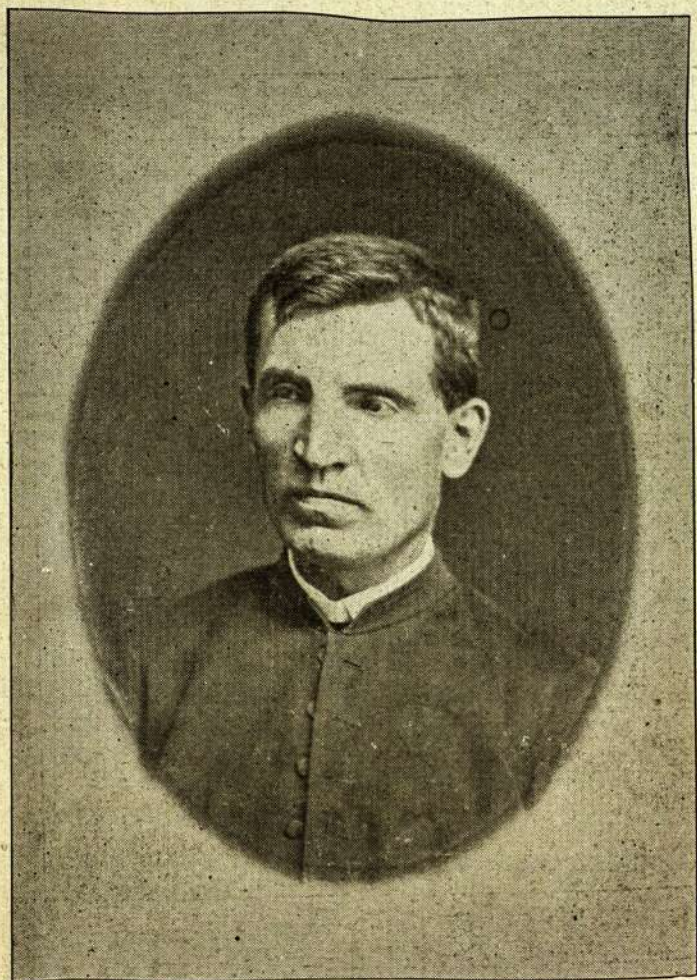
(‘34 “Tiesos Kelias” N. 7—8, p. 454, 455)

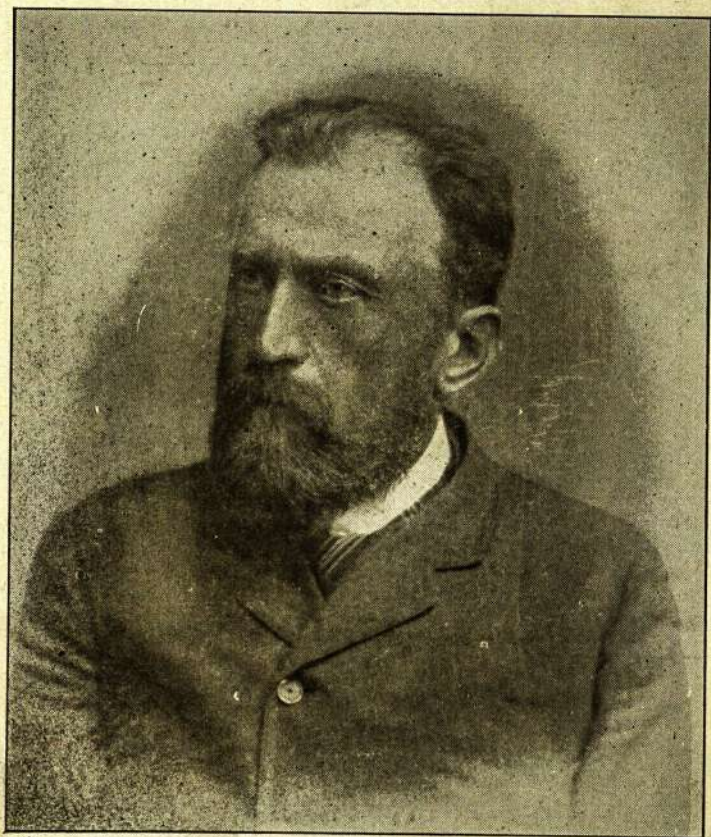
„Garso Amerikos Lietuvių” spaustuvė 1897 m

„Garso Amerikos Lletuvių” redakcija ir padėjėjai 1897.

Aušrininkas kan. Sil. Gimžauskas — „V. L.“ 1892 m.

Aušrininkas M. Davainius Silvestravičius — „V. L.” ir „Dirvoje”.

Kun. Abromaitis „Garso A. L.” bendrijos
prez. ir kl. A. Milukas redaktorius 1894 m.

Kun J. Žilinskas (Žilis) „Garse A. L.” 1897,

Angēļu Karalienēs bažnyčia Brooklyne pašvesta 1899 m.

Brooklyno pavyskūpis J. Mundelein,
Angėlų Karalienės klebonas, paskiaus
arcivyskupas ir kardinolas Chicagoje.

Kuu. Vincas Varnagiris — „Žvaigždės“ įkūrėjas, kun. Miluko
įpėdinis Broolyno Angėlių Karalienės parapijoje.

KUN. MILUKO IR 'ZVAIGŽDĖS' LEIDINIŲ SĄRAŠAS

"Aplė Dangu, Saulę, Mėnesį, žvaigždes" ir tt. atspausťos pas Mauderodę Tilžėje (žr. Susk. Liet. Kn. p. 41) knygos buvo paruoštos spaudon Seinų Seminarijoje 1890 metų pradžioje. Pirmas raštas, 1890 m. "Varpe" (N12) atspausťas, tai—Briancevo rusiškaĩ parašyťos Lietuvių Istorijos kritika. "Varpe" ir "Ukininke" kun. M. pasirašyťdavo Antanulio arba Dzukelio slapyvardžiais.

* * *

Lengvas Budas Pačiam Per Save Išsimokinti Rašyťi. Sutaisė Antanas Milukas. Kaštu amerikiečių vysk. Volončausko dr.jos. Tilžėje 1894. Spauda Otto v. Mauderode.

Atsišaukimas į Lietuvius Lauryno Ivinsko Europiš. kai-Amerikoniškai Lietuviškos Draugystės. Spaustuvėje Juozo Paukščio, Plymouth, Pa., 1894.

Atsišaukimas į Brolius Lietuvius Lauryno Ivinskio Liet. Amer. Europ. Draugystės, Plymouth, Pa. Spaustuvėje Juozo Paukščio, 1894 m. (II Atsišaukimas).

Baltas Karžygis. Versta iš Mickaus. Shenandoah, Pa., 1897 m.

Byrutos Kalnas. Shenandoah, 1897.

Devoniškių Kryžius. Shenandoah, 1897 m.

Duonos Jieškotojai. H. Sienkewicziaus (V. Stagaro vertimas). Shenandoah, 1897.

Du Broliu. Vertė A. J. J. K. Shenandoah, 1897.

Jonas iš Kempės ir Silka. Sutaisė K. Bukavietis. Shenandoah, Pa., 1897.

Kn. II. Lietuviškas Knygynas, N. 4-10. "Viltis Musų Mokslas, Tikyba šventa." Katalikų Bažnyčia ir Mokslas, prof. J. A. Zahmo lekcija. Vertė kun. A. Mi-

Kun. V. Matulaitis „Garso A. L.”
redaktorius 1898.

Jonas Montvila „Garso A. L.”
redaktorius Elizabeth'e.

lukas. In Ameriką. Laiškai pas S. Daukanta, 1897. Shenandoah, Pa.

Kristijono Donelaičio Raštai. Išleista A. Burbos ir A. M. Miluko, 1897. Shenandoah, Pa.

Lietuviškos Kanklės. Shenandoah, 1897.

Maldų Vainikėlis (pirmutinė lietuvių maldaknygė Amerikoje spaudinta). Shenandoah, Pa., 1897 m.

Nesipriešink (komedija). Selimo (kun. A. Kaupo) vertimas, 1897.

Padėjimas Lietuvių Tautos Rusų Viešpatystėje. Grafo Lelivos sociologiškas piešinys. Vertė kun. A. Kaupas. Išleista kaštais kun. Miluko, Shenandoah, 1897.

Paskutinės Mišios. (Vertimas.) Shenandoah, 1897.

Rinkimas Vaito. Vaizdelis lietuvių gyvenimo. Shenandoah, 1897.

Sudna Diena. E. Youngo (L. Ivinskio vertimas). Shenandoah, Pa., 1897.

Zentas del Parodos. Komedija I akte. J. Blizinskis. Vertė Selimas (kun. A. Kaupas). Shenandoah, Pa., 1897 m.

Tetervinams Burkuojant ir tt. Radzevičiūtės (vertimas Selimo). Shenandoah, 1897.

Anima Vilis. M. Radzevičiūtės (vertė J. Montvila). Shenandoah, 1898.

Lietuviškas Albumas. (Raštininkų, kankinių ir garsesnių vietų 45 fotografijos.) Shenandoah, 1898.

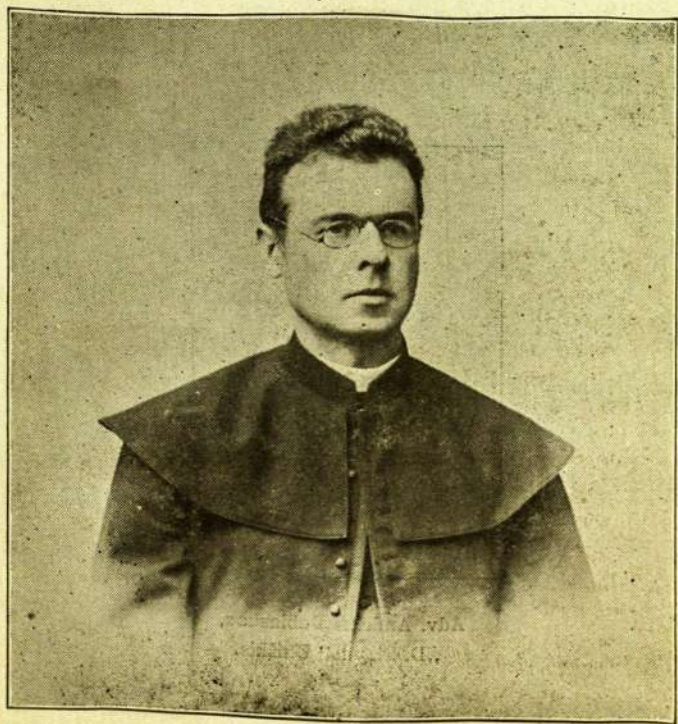
Lietuviškai-Trakiškos Studijos. Dr. J. Basanavičiaus. Shenandoah, 1898.

Lietuviški Dainiai Pradžioje XIX Amžiaus (1898). Shenandoah, Pa.

Medega S. Daukano Biografijai. Shenandoah, Pa., 1898. (Pirmutinės iliustruotos Amerikos lietuvių knygų.)

Medega Musų Tautiškai Vaistininkystei. Dr. J. Basanavičiaus (su 2 autorius paveikslais). Shenandoah, Pa., 1898 m.

Naktys. E. Youngo. Lietuviškai sudėjo L. Ivinskis. In spaudą sutaisė Jr. Jonas. Shenandoah, 1898.

Maironis — kun. Mačiulevičius — „Dirvoje Žinyne“.

Adv. Andrius Dubinskas,
„D. Žinyno“ Ukiškis.

Prof. E. Volteris — „V-je L.” ir „Žvaigždēje”.

Rankvedis Senoviškos Istorijos. Kn. I. Rytų šalys. Pagal Gazeau, Fisherį ir kitus. Parengė ir atspaudino kun. A. Milukas. Shenandoah, Pa., 1898 m.

Pajauta, Lizdeikos Duktė arba Lietuva XIV šimtme-tyje. Kn. I (iš "Dirvos").

Lietuviškos Pasakos, Dr. J. Basanavičiaus surinktos. Shenandoah, Pa., 1899 m.

Populiariškas Rankvedis Fizikos. Parašė P. Neris. Shenandoah, Pa., 1899.

Rankvedis Senoviškos Istorijos. Kn. II. Gralkija—pagal Fisherį ir tt. Kun. A. Milukas. Shenandoah, 1899.

Trakiečių Dzūkų Dainos, užrašytos J. šimtakojo Mer-kyneš parapijoje. Shenandoah, Pa., 1899.

Kun. Ambr. Pabriežos Botanika arba Taislius Augu-minis. Kun. Ambr. Pabriežos. Shenandoah, 1900.

Lietuviškas Albumas. Laida I. Istoriskos ir šiaip jau Lietuvos vietos. Parengtas ir išleistas kun. A. Mi-luko. Shenandah, Pa., 1900.

Lietuviškas Albumas (Lithuanian Album). Laida II ir III. Lietuvos raštininkai, žymesni vyrai ir tipai. Lithuanian literary men and typical pictures. Pareng-tas ir išleistas kun. A. Miluko su pagelba prenumera-torių. Shenandoah, Pa., 1900. (Abiejuose Albumuose aprašymai anglų ir lietuvių kalbose.)

Pamokslai Gražių Žmonių. Kun. A. Totoriaus. Kaš-tu A. Miluko ir Vytauto. Shenandoah, Pa., 1900 m.

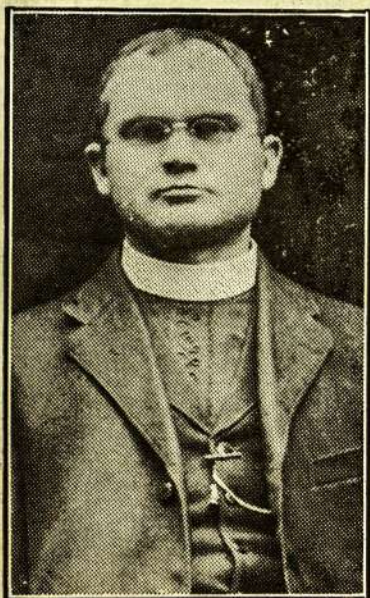
Tvanas. Henryko Sienkewicziaus. Versta iš lenkiš-ko. Kaštais kun. A. Miluko. Shenandoah, Pa., 1900.

Tvanas. Henryko Sienkewicziaus. Tomas II. She-nandoah, Pa., 1900 m.

Valdimierius. Apysaka. Pagal kun. šmidtą išvertė kun. A. Milukas. Shenandoah, Pa., 1900 m.

Išpažinties Istorija. Kun. A. Guillois. Lietuviškai išguldė kun. A. Milukas. Shenandoah, 1901.

Katalikų Bažnyčia ir Mokslas. Prof. J. A. Zahmo lekcija Notre Dame Universitete. Iš angliško vertė kun. Antanas Milukas. Antras išleidimas. Shenandoah, Pa., 1901 m.

Kun. A. Jusaitis — „Žvaigždėje”.

Kun. A. Burbos Prozaiški Raštai. Naujas perspaudinimas kaštu kun. A. M. Miluko. Shenandoah, Pa., 1901 m.

Kunigo A. Burbos Prozaiški Raštai, tomas II. Naujas perspaudinimas, 1901. Shenandoah, Pa.

Laiškai iš Kelionės po Palestiną. Kaštu kun. Antano Miluko. Shenandoah, Pa., 1901. (Kun. A. Staniukynas autorius.)

Lietuviška Chrestomatija. Parengė kun. Antanas Milukas. Išleista kaštais Susivienijimo Lietuvių Amerikoje. Shenandoah, 1901.

Giesmies Svietiškas ir švintas sudietas par kunigą Untaną Drasdowską. Perspaudinimas pagal išdavimą "Wilniuy Drukarnioy kunigu misionierių 1814." Kaštu kun. A. Miluko. Shenandoah, Pa., 1903.

šatrijos Ragana: Viktutė. (Novelė.) Iš "Dirvos Žinyno." Shenandoah, Pa., 1903 m. Kaštu kun. A. M.

Socializmo Silpnos Pusės. Antanas K—as. Kaštais kun. A. Miluko. Shenandoah, Pa., 1903 m. (Perspaudinta iš 1903 m. "Dirvos Žinyno" N. 3 ir 4.)

Znad Byruty. (Maironio poematas lenkų kalboje.) "Žvaigždės" spaustuvėje, 1904.

Apeigos Rymo Katalikų Bažnyčios. Lenkiškai parašė kun. J. Lenkevičius. Vertė Gerutis. Kaštu kun. A. Miluko. Lietuvių Katalikų Spaudos Bendrijos Spaustuvėje. Shenandoah, Pa., 1904.

Algimantas arba Lietuviai XIII šimtetyje. Istoriška apysaka. Parašė Dr. V. Pietaris. Tomas I. Shenandoah, Pa., 1904 m.

Algimantas ir tt. Tomas II. Shenandoah, Pa., 1904.

Jonukas Karklynas Eina Lietuvos Pažintų. Parašė Prietelis (Gerutis). Shenandoah, Pa., 1904 m.

Mokytoja. Apysaka. Parašė Dėdė Atanazas. (Atspausta iš "Dirvos Žinyno" N. 1 ir 2, 1904 metų.) Shenandoah, Pa., 1904 m.

Vienybė ar Separatizmas. Atsakymas kritikams "Lietuvių Balso." Lietuvių Katalikų Spaudos Bendrijos Spaustuvėje. Shenandoah, Pa., 1904.

Šernas — J. Adomaitis, „Varpo“ redaktorius jo įpėdinis
J. Kriaučiūnas ir A. Milukas (viduryje) Seinų sem. b. auklėtinis
kelionėje į Ameriką redaktoriautų prie „Vienybės Liet.“ Foto-
grafija 1892 m. Sausio m.

Algimantas ir tt. Tomas III. Shenandoah, 1905.

Algimantas ir tt. Tomas IV. Shenandoah, 1905.

Bajoro Uošvis. Apysaka iš lietuvių gyvenimo. Kun. A. Miluko išleidimas. Parašė Jonas Kmitas. Shenandoah, Pa., 1905.

Mindaugas, poema. Parašė Krive-Krivaitis. Shenandoah, Pa., 1905 m.

Mūsų Jaunuomenė ir Netikėjimas. Parašė J. Uosis. Shenandoah, Pa., 1905.

Katekizmas Apie Alkoholį. Iš prancuziško vertė J. Pranaičiūtė. "Žvaigždės" spaustuvėje. Shenandoah, Pa., 1905.

Sodžionių Teologija. Parašė J. Gerutis. Shenandoah, Pa., 1905.

Katalikiszko Laikraszczió žvaigždės Kalandorius, 1905 Metams, Kaštu ir spaustuvėje Lietuvių Katalikų Spaudos Bendrijos, Shenandoah, Pa.

Antanukas. Apysaka B. Pruso. Vertė Selimas. Antra laida. Kaštu kun. A. Miluko. Shenandoah, Pa., 1906 m.

Dr. V. Pietaris (Jovaras): Kova ties žalgiriais. Istoriška drama keturiuose aktuose. Shenandoah, Pa., 1906 m. (Kun. A. Miluko leidimas.)

Išvakarės Great Lemano Ežero. Vertė Gerutis. Kaštu kun. A. Miluko. Shenandoah, Pa., 1906 m.

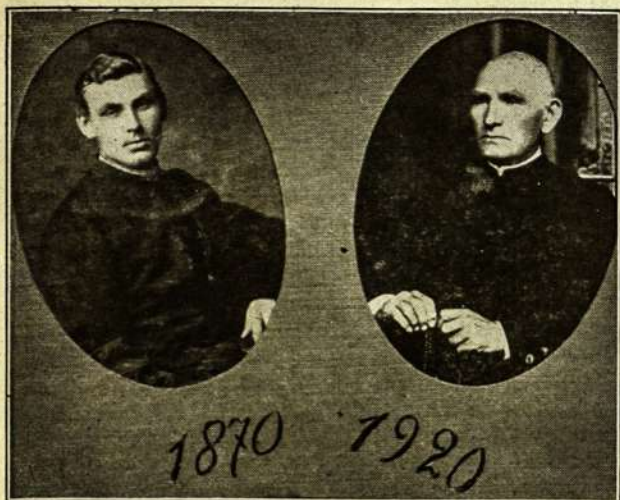
Iš Mūsų Gyvenimo. Parašė Antanas Kapsas (kun. Civinskas—Red.). Atspausta iš "Žvaigždės." Lietuvių Katalikų Spaudos Bendrijos Spaustuvė. Shenandoah, Pa., 1906.

Kunigo Giminė. Parašė J. Gerutis. Kaštu kun. A. Miluko. Shenandoah, Pa., 1906 m.

Lietuvių Katalikų Federacija. Lietuvių Katalikų Federacijs programos. Shenandoah, Pa., 1906.

Mūsų Socijalistai. Apysaka iš paskiausių Lietuvoje atsitikimų. Kaštu kun. A. Miluko. Parašė Jonas Kmitas. Shenandoah, Pa., 1906 m.

Pamokslai Be Kunigo. Parašė Jonas Gerutis sulig "Slowo Bože," K. Bojanausko. Lietuvių Katalikų Spaudos Bendrijos Spaustuvė. Shenandah, Pa., 1906 m. (Iš 1906 m. "Dirvos" N3.)

„Kalvarijos Vikaras” kun. Adomas Grinevičius — Jungtas.

Pirmasis Amerikos Lietuvių Katalikų Kongresas laikytas Wilkes-Barre, Pa., mieste, Pensylvanijoje, 17 ir 18 d. Balandžio, 1906 m., salėje Concordia, ant Washington ulyčios. „Žvaigždės” spaustuvėje, Shenandoah, Pa., 1906 m.

Sociališkas Klausimas XIX Amžiuje. Pagal grovą De Muir vertė J. Uosis. Kaštu kun. A. Miluko, 1906.

Vyskupas M. Valančauskas. Pradžia Išsiplėtojimo Katalikų Tikėjimo. Kaštu kun. A. Miluko. Shenandoah, Pa., 1906 m.

Žmogus Vienybei Sutvertas, Taigi Vienykimės. Parašė J. D. Shenandoah, Pa., 1906

Katalikiszko Laikraszcziol žvaigždės Kalandorius, 1906 Metams, Kaštu ir spaustuvėje Lietuvių Spaudos Bendrijos, Shenandoah, Pa.

Apaštalytės Maldos Vienybėje Saldžiausios Jėzaus širdies Statutas. Iš angliško išguldė kun. P. Saurusaitis. Shenandoah, Pa., 1907 m.

Anima Vilis. Marės Radzevičiūtės apysaka. Jono Montvilos vertimas. Antras spaudimas. Kaštais kun. A. Miluko. Shenandoah, Pa., 1907 m.

Biurokratai. Apysaka. Parašė Jonas Kmitas. Copyright 1907 by A. M. Milukas. Shenandoah, Pa., 1907.

Išganytojas Musų Jėzaus Kristaus Gyvenimas. Naujas pataisytas išleidimas. Shenandoah, Pa., 1907 m. (Kun. A. Miluko ir P. Mikalausko lėšomis.)

Lourdes'o švenčiausios Panelės Marijos Mėnuo. Pagal prancuzišką lietuviškai parašė Pranaičių Julė. Shenandoah, Pa., 1907.

Melagių Dėdė. (Iš Džukų gyvenimo.) Parašė Ksaveras Vanagėlis. Shenandoah, Pa., 1907 m.

Nekaltybė. žiurint jon iš filosofijos kertės. J. Geručio versta iš vokiško, 1907 m. Lietuvių Katalikų Spaudos Bendrijos Spaustuvėje, Shenandoah, Pa.

Patrimpo Laiškai. Kun. A. Miluko išleidimas. Parašė K. A. K. "Žvaigždės" spaustuvėje, Shenandoah, Pa., 1907.

Pergyventos Valandos (Karvojaus Laiškai). Parašė K. A. A. Shenandoah, Pa., 1907.

Šatrijos Raagnos Apysakėlės: Iš Daktaro Pasakojimų. Rudens Diena. Sulaukė. Shenandoah, Pa., 1907.

Tarp Dilgėlių Rožės. Melodrama. Parašė J. J-is (Jakštis). "Žvaigždės" spaustuvėje, Shenandoah, Pa., 1907 m.

Vienuolinė Luoma, sykiu su trumpais patarimais apie pašaukimą kunigystėn. Iš angliškos kalbos vertė kun. Petras Saurusaitis. Shenandoah, Pa., 1907 m.

Amerikos Lietuvių Kalendorius, 1907 Metams.

Šatrijos Raganos: Pasakyk Matušei, Agnieška, Ant Garlaivio. "Žvaigždės" spaustuvėje, Shenandoah, Pa., 1908 m.

Apeigos Rymo Katalikų Bažnyčios. Parašė J. Gerutis. Antra laida. Kaštu kun. A. Miluko. Shenandoah, Pa., 1908 m.

Amerikos Lietuvių Katalikų Laikraščio Žvaigždės Kalendorius, 1908 Metams, "Žvaigždės" Spaustuvėje, Shenandoah, Pa., 1908 m.

Kaip Elziutė Praleido šv. Jono Dieną. Kun. A. Miluko išleidimas. Parašė P. D. Shenandoah, Pa., 1908.

Knygelė I. Apie Socijalistų Meilę. Pašneka paskelbta Pipiro su Bimbiru. Parašė Debesylyas (kun. J. Žebrys). Shenandah, Pa., 1908 m.

Mūsų Bajorai. Dramatiškas paveikslas trijuose aktuose. Lietuvių Katalikų Spaudos Bendrijos Spaustu-vėje. Shenandoah, Pa., 1908.

Ne Mieste Laimė. Pierre L'Ermite'o. Pranaičių Julės vertimas iš prancuziško. Philadelphia, Pa., 1908.

Rudolfas Blaumanis: Pikta Dvasia. Drama trijuose aktuose. Iš latviško vertė Idlargas. Shenandoah, Pa., 1908 m.

Kun. Joz. Žebrys — „Žvaigždės“
Debesylyas.

Sodžionių Teologija, pritaikinta prie sodiečių nuomonės. Parašė J. Gerutis. Antra laida. Shenandoah, Pa., 1908 m. Kąstu kun. A. Miluko.

Šiapus ir Anapus Grabo. Parašė J. Gerutis. Kun. A. Miluko išleidimas. Shenandoah, Pa., 1908 m.

Kun. A. Miluko išleidimas: Lourdes'o švenčiausios Panelės Marijos Mėnuo. Pagal prancuzišką, lietuviškai parašė Pranaičių Julė. Shenandoah, Pa., 1908 m.

Moterystė ir šeimyna, žiurint į šiedvi iš filosofijos kertės. Vertė iš vokiškos kalbos J. Gerutis.

Našlaičiai. Iškimas tulos anglų šeimynos. Vertė p. Str. "Žvaigždės" spaustuvėje, Shenandoah, Pa., 1908.

Susipraskim. Parašė X. X. Shenandoah, Pa., 1908.

Šatrijos Raganos: Saulei Nusleidžiant, Iš Musų Kationės, Kalėdų Vakaras. Shenandoah, Pa., 1908 m. Kaštu kun. A. Miluko.

Gyvačių Karalius ir kitokios apysakaitės Ksavero Vanagėlio. Shenandoah, Pa., 1908 m.

Susiskaldėliai. Parašė Gerutis. Shenandoah, Pa., 1908 m.

Skaitymai iš "Šventųjų Gyvenimų" Klekvienu Metų Dienai. Su paveikslais. Tomas I. Philadelphia, Pa., 1908 m.

Skaitymai iš šv. Gyvenimo, tomas II. 1908 m.

Skaitymai iš šv. Gyvenimų, tomas III. 1909 m.

Skaitymai iš šv. Gyvenimų, tomas IV. 1909 m.

Knygelė II. Apie Socijalistų Lūosybę. Pašnekėjimas Kilpos namuose. Parašė Debessylas (kun. J. Zebrys). Philadelphia, Pa., 1909 m.

Amerikos Lietuvių Katalikų Laikraščio Žvaigždės Kalendorius 1909 m. Shenandoah, Pa., ant paskutinio puslapio paskelbta: "Kun. Miluko pigūs leidiniai"—31 knygos. Užprašymams antrašai: Rev. A. Milukas, Shenandoah, Pa., arba Birutės Knygynas, 5 Aušros Vartų gatvė, Vilniuje. (šatrijos Raganos, M. Pečkauskaitės globoje.)

A Brief Lithuanian Grammar. By Rev. P. Saurusaitis. Philadelphia, Pa., 1910. "Žvaigždės" spaustuvėje.

Tėisingoji Pusė. Neleiskime suardyti savo katalikiškąjį Susivienijimą. Susiv. L. R. K. kuopų naudai ir Centro viršaičių pranešimų kopijos, iš kurių pasirodo tikra taisybė ginčiuose, pakeltuose po XXIII Seimui.

Ksavero Vanagėlio: Krasauninkas, Laižybos, Dievo Žmonės. Kaštu kun. A. Miluko. Philadelphia, Pa., 1910 m.

Žvaigždės Kalendorius, 1910 Metams, Philadelphia, Pa.

Pirmoji Komunija. Iš anglų kalbos vertė kun. Petras Saurusaitis. Philadelphia, Pa., 1910 m.

Tankioji Komunija. Vertė kun. P. Saurusaitis Philadelphia, Pa., „Žvaigždės" spaustuvėje 1910.

Pelenių Jurgutis kun. J. Jakščio apysaka, sutaisyta iš tikrų atsitikimų, paaiškinanti gerumą amerikoniško gyvenimo. Philadelphia, Pa. "Žvaigždės" spaustuvėje, 1911.

Kas geriau, ar Vanduo ar Svaigalai? Brošura apie Pilnąją Blaivybę, kurią sueisė kun. P. Saurusaitis pagal neseniai išleistos Krokavoje K. Bistygos, T. J., knygutės. Philadelphia, Pa., "Žvaigždės" spaustuvėje, 1911 m.

Žvaigždės Kalendorius, 1911 Metams, Philadelphia, Pa.

Pr. Vaičiūčio Eilės. Philadelphia, Pa., "Žvaigždės" spaustuvėje, 3654 Richmond St., 1912.

Žvaigždės Kalendorius, 1912 Metams, Philadelphia, Pa.

Rymo Katalikų Mokslas. Surengė kun. P. Saurusaitis. „Žvaigždės" spaustuvėje, Philadelphia, Pa. 1912.

Trumpas Katekizmas, patvirtintas žemaičiu ir VII-iaus vyskupų ir Mohilevos arkiviyskupo. Philadelphia, Pa., 1913 m.

Graudus Verksmai (vysk. B. Baranausko). Šv. Rašančians Pasiantvs ir Stacijos. Philadelphia, Pa., 1913. Žvaigždės Kalendorius, 1913 Metams, Philadelphia, Pa.

Jš Kellonės no Europa ir Aziją. Parašė Pranaičiū Julė. Philadelphia, Pa., 1914.

Žvaigždės Kalendorius, 1914 Metams, Philadelphia, Pa.

Delko Musu Katalikiškoji Spauda Silpnutė? Kun. A. Miluko referatas, skaitytas Lietuviu Kataliku Federacijos Konferencijoje. 28 rugsėjo d., 1915 m., Brooklyn, N. Y. Pranaičiū Julės Iššomis. Philadelphia, Pa.

Kun. Dr. M. Gustaičio Du Laišku iš Kelnės. Philadelphia, Pa., 1915 m.

Kun. Geručio Paklvdėliai. Antras leidimas. "Žvaigždės" spaustuvėje, 416 Hooper St., Brooklyn, N. Y.

Kun. Dr. M. Gustaitis. Philadelphia, Pa., 1915 m.

Kardinolas Mercier: Patrijotizmas ir Išlaikymas. Kardinolo Mercier, Belgijos primato gromata. Philadelphia, Pa., 1915 m.

Vyskupo A. Baranausko "Pasikalbėjimas Giesmininko Su Lietuva." "Žvaigždės" spaustuvėje, Philadelphia, Pa. 1915 m.

Amerikos Lietuvių Kalendorius 1915 m. ("Žvaigždės" spaustuvėje, Philadelphia, Pa.).

Žvaigždės Kalendorius, 1915 Metams, Philadelphia, Pa.

This Program of this Excursion under Auspices of American Relief Fund for Lithuanian War Sufferers to West Point, N. Y. August 30, 1916 "Žvaigždės" spauda, Philadelphia, Pa. 1916. (150 p. in octavo brošiuroje pakartota raštai apie Lietuvos žmonių vargus D. Kare ir Am-os Lietuvių užuojautą).

Išpažinties Istorija. Iš prancuziško vertė kun. A. M. Milukas. Antras leidimas, 1918 m.

The History of the Lithuanian Nation and Its Present National Aspirations gy Kunigas Antanas Jusaitis, Master of Laws of the University of Bribourg, Switzerland. Translated from the Lithuanian as published in a weekly magazine "Žvaigždė" in 1917 by A. Milukas & Co., Philadelphia, Pa. Published by the Lithuanian Catholic Truth Society, 1918. Scribner Press, New York City.

The History of the Lithuanian Nation and its present National Aspirations by Kunigas Antanas Jusaitis... Translated from the Lithuanian Second edition enlarged. Published by Catholic Truth Society 1919. Scribner Press, New York City.

This Little Martyrs of Vilna, "Žvaigždės" spauda, Philadelphia, Pa. 1921. (Brošura apie lenkų žiaurumus Vilniuje, ir amerikiečių užuojautą. Ex-prezidentas W. Wilson su žmona sutiko garsinami protestuojančio komiteto lietuvių globejais 1934 "Žvaigždė" N 1):

Gera Išpažintis, Verta šv. Komunija. Kun. P. Saurusaičio. Philadelphia, Pa., 1922 m.

"Aušros" 40 Metų Sukaktuvės. Philadelphia, Pa., 1923 m.

Aušros 40 Metų Sukaktuvėse. (Iš 1923 m. "Žvaigždės".) A. Milukas & Co., Philadelphia, Pa.

Vyskupo Mot. Valančiaus Darbai. (Iš kun. A. Miluko paskaitų.) Spaudinta Pranaičių Julės. Philadelphia, Pa., "Žvaigždės" spauda, 1925.

Kun. Martynas Sederevičius ir Jo Padėjėjai. (Iš kun. A. Miluko paskaitų.) A. Milukas & Co. leidinys. Philadelphia, Pa., "Žvaigždės" spauda, 1925.

Kun. Kazimieras Jaunius. (Iš kun. A. Miluko paskaitų.) Spaudinta Pranaičių Julės lėšomis. Philadelphia, Pa., "Žvaigždės" spauda, 1925. (Trijų puslapių prakalba parašyta kun. P. Bučio, Lietuvos Universiteto profesoriaus ir rektoriaus.)

Apie Kun. Adomą Grinevičių. Kun. A. Milukas. Pranaičių Julės lėšomis. Philadelphia, Pa., 1926.

Kun. Silvestras Gimžauskas (kun. A. Miluko). Pranaičių Julės lėšomis. Philadelphia, Pa., 1926.

1904-1924 ir 1915-1925. Spaudos Laisvės ir Amerikos Lietuvių Organizuotės Sukaktuvės. "Žvaigždės" spauda, 3654 Richmond St., Philadelphia, Pa., 1926. (Iš kun. A. Miluko paskaitų.)

Seinų Seminarija ir Lietuvos Atbudimas. Kun. Miluko paskaita 4.III'26. (Iš 1926 "Žvaigždės" N4.) Philadelphia, Pa.

Ark. Jurgis Matulevičius ir Dr. J. Basanavičius. Iš 1927 m. "Žvaigždės" N2.) Pranaičių Julės leidinys. Philadelphia, Pa., 1927.

Lietuvių Tautos Istorija ir Dabartiniai Siekiniai Tautišku Atžvilgiu. Kun. Antano Jusaičio. Pranaičių Julės leidinys. Philadelphia, Pa., 1927. (Iš 1927 m. "Žvaigždės" N1.)

Pranaičių Julės Viešnagė Šeštokuose, "Žvaigždės" spauda, Philadelphia, Pa., 1927 m.

Pamaldumas į Sopulingą Dievo Motiną. "Žvaigždės" spauda, Philadelphia, Pa., 1927.

Laisvosios Lietuvos Atlankytų. Iš Pranaičių Julės Atsiminimų. Autorės lėšomis, "Žvaigždės" spaustuvėje, Philadelphia, Pa., 1928 m.

Spaudos Laisvės ir Amerikos Lietuvių Organizuotės Sukaktuvėse. Antra laida, papildinta. Pranaičių Julės lėšomis. Philadelphia, Pa., 1930.

Pirmieji Amerikos Lietuvių Profesjonalai ir Kronika. (Iš kun. A. Miluko paskaitų.) Tomas I. Pranaičių Julės leidinys. Philadelphia, Pa., 19931.

Pirmieji Amerikos Lietuvių Profesionalai ir Kronika. Tomas II. Philadelphia, Pa., 1931.

Amerikos Lietuvių Kronika (1868-1893). Kun. A. Miluko. Pranaičių Julės leidinys. "Žvaigždės" spauda, Philadelphia, Pa., 1931.

Kun. A. Miluko darbuotė (1890—1930) Pranaičių Julės lėšomis, Philadelphia, Pa. "Žvaigždės" spauda, 3654 Richmond St., Philadelphia, Pa., 1931 m.

Kun. A. Staniukyno Laiškai. Atspauda iš "Žvaigždės." Pranaičių Julės leidinys. Philadelphia, Pa., 1932.

Kun. Balvačiaus (Geručio) Laiškas Kun. A. Milukui. Atspauda iš "Žvaigždės." Philadelphia, Pa., 1932.

"Žvaigždės" ir Jos Leidinių Paminėjimas. (Perspaudinta iš 1932 m. "Žvaigždės" N2.) Pranaičių Julės leidinys. Philadelphia, Pa., 1932.

"Motinėlės" Draugija. (Kun. A. Miluko paskaita.) Atspauda iš "Žvaigždės." Pranaičių Julės leidinys. Philadelphia, Pa., 1932.

Pranaičių Julės Laiškai Iš Ispanijos. Iš 1932 "Žvaigždės" N1, Philadelphia, Pa. 1932.

Kan. J. Tumas-Vaišgantas, S. Banaitis, Kun. K. Pakalniškis. (Iš 1933 m. "Žvaigždės" N3.) Pranaičių Julės leidinys. Philadelphia, Pa., 1933.

Kun. A. Kaupo Laiškai. Atspauda iš "Žvaigždės." Pranaičių Julės leidinys. Philadelphia, Pa., 1934.

1904-1934. Spaudos Atgavimo 30 Metų Sukaktuvėms Paminėti. Kun. Miluko paskaitos. (Iš 1934 m. "Žvaigždės" N4.) Pranaičių Julės leidinys. Philadelphia, Pa.

30 Metų Spaudą Atgavus. Tomas I. Pranaičių Julės ir bendraleidėjų leidinys. "Žvaigždės" spauda, Philadelphia, Pa., 1935. (1883 m. "Aušros" 155 puslapių fotografijos, kun. Miluko paskaitos. Prakalba prezidento A. Smetonos.)

30 Metų Spaudą Atgavus. Tomas II. Philadelphia, Pa., 1936. Lietuvos Atbudimas ir Jos Budintojai. (Su paveikslais.)

Brooklyno Lietuviai pirm 4 dešimčių metų. Iš 1936 m. "Žvaigždės" Nr. 1, Philadelphia, Pa., 1936 m.

Aušrininkų pareiškimas. Iš 1936 m. "Žvaigždės" Nr. 2, Philadelphia, Pa., 1936 m.

Lituviai Pennsylvanijoje. Iš kun. A. Miluko paskaitų. Pranaičių Julės leidnys, "Žvaigždės" spauda, Philadelphia, Pa., 1936.

Amerikos Lietuviai XIX šimtmeityje. Iš kun. A. Miluko paskaitų. Pranaičių Julės (ir prenumeratorių) lėšomis, Philadelphia, Pa., 1938 m.

"Lattimero Skerdynė" ir United Mine Workers Unijos išbujojimas. (Kun. A. Miluko paskaita.) Iš 1938 m. "Žvaigždės" N1, Philadelphia, Pa., 1938 m.

"Apie Žvaigždės leidinius". (Recenzijų rinkinys.) Iš 1939 m. "Žvaigždės" N4, Philadelphia, Pa.

Mūsų Spaudos Darbininkų Vargai. "Žvaigždės" Spauda. Philadelphia, Pa., 1940.

50 metų Spaudos Darbuose. "Žvaigždės" spauda, Philadelphia, Pa., 1940.

PERIJODINIAI LEIDINIAI:

Wienibė Lietuwniku (Wien. Liet. W. L.), nuo 1890 metų "Vienybė Lietuvninkų" (Vien. Liet. V. L.), savaitraštis, pradėjęs eiti 1886 m. Plymouth, Pa., 1907 m. perkeltas Brooklynan, N. Y., kur 1933 m. subankrutavo. Tais pačiais metais atgaivinta, leidžiama kaip "Vienybė." Nauji šito laikraščio leidėjai pasivadino Lithuanian Press Corporation ir 1937 m. leidžia jį kasdien.

Garsas Amerikos Lietuvių. Savaitraštis, leidžiamas iš Shenandoah nuo 1895 metų. kunigų P. Abromaičio ir (Tąsa ant 57 psl.)

AMERIKOS LIETUVIAI XIX ŠIMTMETYJE.

PASKUTINIO DEŠIMTMETIO KRONIKA,

(1891—1893)

I.

1891 m.

1891 m. Amerikos lietuviai sukūrė 15 susiėelpimo draugijų:

Boston, Mass., Lietuviškų Muzikantų ('95 "V. L." p. 180);

Chicago, Ill., Dievo Apveizdos, Gedemino ir Unija Lubelska (bendra su lenkais);

Cincinnati, Ohio, šv. Kazimiero;

DuBois, Pa. (dvi): šv. Kazimiero ir Saldžiausios Sirdies;

Duryea, Pa., šv. Liudviko;

Elizabeth, N. J., šv. Kazimiero;

Forest City, Pa., lietuviai sukuria šv. Jurgio susiėelpimo draugiją.

Glen Lyon, Pa., šv. Kazimiero;

Grand Rapids, Mich., šv. Petro ir Povilo;

Mahanoy City, Pa., šv. Liudviko;

New Britain, Conn., šv. Kazimiero;

Newark, N. J., šv. Jurgio.

New York, N. Y., tų metų pabaigoje M. Tvarauckas, buvęs "Gazietos Lietuviškos," paskiau "Unijos" leidėjas, su keliais brooklyniečiais sukūrė "Taworszistą akcijonieriszką," "New Yorko Gazietai Lietuwiszkai" leisti. Tas laikraštukas sustojo ėjęs po išspausdinimo keliolikos jo numerių. Apie tai galima pasiskaityti "Spaudos Laisvės ir Amerikos Lietuvių Organizuotės Sukaktuvių" knygoje (p. 447-448).

Philadelphia, Pa., šv. Antano, padėjusi susikurti ir to paties vardo parapijai (po dešimčiai metų pakrikusiai);

Pittston, Pa., šv. Kazimiero parapijos choras, pargarsėjęs ir už parapijos ribų. 1917 m. pittstoniečių choras pasižymėjo savo dainomis tarptautinių dainų iškilmėse Washington'e, D. C.; Lietuvių Klubo Dr-ja;

Plymouth, Pa.—Shenandoah, Pa. Bažnytinės Istorijos Leidėjų Bendrovė iš kunigų: A. Burbos, P. Abromaičio ir Jurgio Kolesinsko ('91 "V. L." p. 205). Knygos "Istorija Katalikų Bažnyčios" parašyta kun. Ant. Wapplevo, perguldyta kunigo kanauninko V. (Gimžausko) "atspausta Plymouth'e, Pa. Juozo Paukščio spaustuvėje 1892 m. "kasztais kun. A. Burbo ir kun. P. Abromaičio" p. 287 3000 egz. ("Statistika v. liet. knygų ir tt." p. 10)

Scranton, Pa., šv. Juozapo;

Shenandoah, Pa., šv. Jurgio Pliečių (Citizens);

* ♦ *

1891 m. atspausdinta lietuvių kalboje leidiniai:

Metinis Pranešimas Lietuvių Mokslo Draugystės. (Tos draugijos lėšomis).

Europos Istorija (E. A. Freemano, J. Andžiulaičio vertimas).

Pasakojimas Antano Tretininko (vysk. M. Valančiaus)

J. Paukščio spaustuvėje, Plymouth'e.

Mahanoy iCty "Saulės" leidėjas D. Bačkauskas išleido Kalendorių 1891 metams.

* ♦ *

1891 m. vasario 12 d. žymesnieji šenandoriečiai lietuviai užmezgė šv. Jurgio parapiją. Jų patarėju buvęs Mahanoy City lietuvių klebonas kun. P. Abromaitis. Apie Visus šventus (1891) Kun. Ab. pradėjo atvažinėti kas šventą dieną laikyti pamaldas šenadorio lietuviams." (Am. L. Kr. p. 132). Tais metais per Jurgines (23 d. bal.) šenandoriečiai darė dideles demonstracijas. Parade

maršavo vietos ir apygardos draugijų nariai ir 4 kun-
gai. "Ant šventės suvažiavę iš visur lietuviai...toje die-
noje visas miestas rodėsi vienų lietuvių" (ib p. 133).
1891 m. spalį m. paskutinį nedėldienį pašvęstas šv. Jur-
gio bažnyčios kampinis akmuo. Miesto roda (protestonai)
buvo nutarusi neleisti "ardyti šventadienio ramybę truk-
šmą darančioms demonstracijomis." Tas suezino ir
airius... Lietuvių demonstracijos parade "maršavo su
muzika 59 draugijos. Lietuvių draugijos atvyko iš Ply-
moutho, Pittstono, Hazletono, Freelando, Mahanoy City
ir Mt. Carmel. Per didelę žmonių spustę grudantis į
traukinius stotyje buvo suvažinėtas Plymoutho šv. Ka-
zimiero Draugijos narys Juozas Milenavičius." (ib p.
134)

Chicagoje 1891 m. "Šv. Kazimiero dr-jos rūpesčiu bu-
vo išgautas arkivyskupo leidimas kurti pirmą lietuvišką
parapiją—šv. Jurgio... Parapijai aukas rinko kun. V.
Čižauskas, atvažinėdamas iš South Bend, Ind... Paskiau
jį pavadavo jo vikaras Kun. Žubavičius" (ib p. 136).

1891 m. vasario pabaigoje "Philadelphijos lietuviai ga-
vo arkivyskupo leidimą pirkti bažnyčią ir rūpintis par-
sikvietimu lietuvių kunigo" (ib p. 133).

1891 m. 29 lapkričio m. dienoje Plymoutho, Pa. pa-
švęstos pirmosios Amerikoje vienų lietuvių kapinės.
Viėtos lietuviai po Kun. A. Burbos vadovybe 1889 m.
atsiskyre nuo lenkų, įkurė savąją šv. Kazimiero para-
piją. Tas labai suezino lenkus. Iškilusios bylos, anot
"Lietuvių Amerikoje" autoriaus, "užsibaigė skandalais,
baisiais kerštavimais, tankiomis peštynėmis" (p. 67) Pa-
sak "Lietuviškos Enciklopedijos" (t. I, p. 436) "Didžiau-
sias įspudis lietuviams padaryta, kad lenkai iškasė iš
bendrų kapinių Jono Kudyrkos 2 dukryčių karstelius ir
kuolais sudaužė, išmetė už tvoros." Po Plymoutho ir ki-
tos lietuvių parapijos įsitaisė savąsias kapines.

1892 m.

1892 metais susikūrė 10 parapijų: šv. Jurgio Chicagoje, šv. Juozapo Waterbury'je, šv. Trejybės Wilkes-Barre, šv. Mykolo Shamokine, šv. Kryžiaus Mt. Carmel'je, šv. Juozapo Scrantone, šv. Petro Bostone, šv. Jurgio Clevelande, šv. Kazimiero Pittsburghe, šv. Antano Forest City, Pa., ir 24 draugijos:

Baltimore, Md., Koperniko draugija;

Boston, Mass., Lietuvių Rūbsiuvių Unija ('95 "V. L.," p. 180);

Chicago, Ill., tais (1892) metais susikūrė irgi keturios naujos draugijos: šv. Jurgio, Keistučio, Lietuvių Pillečių (Citizens) klubas ir Teatrališka draugija. Ši draugija 4 d. liepos mėn. 1892 m. sulošė "Kovą po Grunvaldu" ir žadėjo važinėti po lietuvių naujokynus, bet iš tų pažadėjimų niekas neišėjo. (žr. 1892 "V. L." N28, p. 329 ir K.)

Edwardsville, Pa., šv. Izidoriaus;

Forest City, Pa., šv. Antano;

Jersey City, N. J., Algirdo;

Luzerne, Pa., šv. Petro ir Povilo;

Mahanoy City, Pa., šv. Antano;

Mt. Carmel, Pa., šv. Kazimiero;

Nanticoke, Pa., Jagėlos gvardija;

Pittston, Pa. (trys): šv. Antano, šv. Juozapo ir Lietuvių Pillečių drauginis ir pašalpos klubas, įsigijęs savus namus su svetaine. "Jaunieji Dzimdžiai" arba "Wyomingo Klonio Juokdariai," to klubo nariai pagarsėjo ir tolimesnėse Amerikos apygardose savo sekmingomis vakarų propragomis. "Pitt. L. Ist.," p. 69-70.)

Pittstono Vyrų Muzikantų Kapelija iš 22 vyrų ('29 "žv." N4, p. 15).

Plymouth, Pa. (trys): Vytauto susišelpimo draugija, Vyskūpo Motiejaus Valančiausko skaitinyčios (sk. skaityklos) draugija (žr. "V. L.," 1892, N27, p.327) ir Rašlaviška Draugija, sudaryti luomai "lietuviškų literatų, kurie vien tik iš literatūros duoną valgydami, galės kaip specialistai išsilavinti toje dirvoje ir prisidės prie pakėlimo mūsų raštų." (žr. 1892 "V. L." N29, p. 341.)

Waterbury, Conn. (dvi): Algirdo ir Lietuvių Pillečių (Citizens) klubas;

Wilkes-Barre, Pa., Lietuvos Sūnų;

* ♦ *

1892 m. "Saulės" spaustuvėje Mahanoy City išleista "Newaloje pas Maurus" ir Kalendorius 1892 metams, abudu veikalu leidėjo D. T. Bačkausko parengtu. Paukštis išleido "Istorija Septynių Mokintojų"—brolio Augustino pirmųjų Amerikoje spausdintų lietuviškų knygų antrąją laidą. Paukščio spaustuvėje "Susivienijimas Lietuvių Katalikų Amerikoje" išleido S. Daukanto "Buda Senovės Lietuvių, Kalnėnų ir Žemaičių," o Kun. Burba, "Trumpą peržvalgą lietuvių darbų Amerikoje 1892 metuose," polemiško turinio 96 puslapių brošiūrą. Irgi 1892 m. Paukščio spaustuvė atspausdino Wappler'io "Istoriją Katalikų Bažnyčios," Kun. S. Gimžausko versta. Leidėjai kunigai: A. Burba ir P. Abromaitis. "Liet. Mokslo Dr-ja" pas Paukštį atspausdino savo 1892 metų metinį pranešimą, 64 puslapių brošiūrą.

* ♦ *

Tų (1892) metų spalio mėnesyje T. Astramskas, "Saulės" "Gloverso Mainierys," pradėjo leisti savaitinį laikraštuką "Garsą", ėjusį pusantrų metų (Am. L. Kr. p. 145, 159). Tų pačių metų gruodžio mėnesyje St. Rokosz (Ragaišis) pradėjo leisti Chicagoje "Lietuwa", savaitinį laikraštį. Sekančiųjų metų sausio m. tą laikraštį atpirko Vincas Zaliauskas, o paskiau Petras Zakarevičius ir Simas Lelešius, kuriuodu, 1893 m. birželio mėnesyje, pardavė jį Antanui Olszevskui. (Ib. p. 159-160)

1893 m.

1893 m. susikūrė dvi parapijos (šv. Baltramiejaus, Waukegan, Ill., ir šv. Onos, Spring Valley, Ill.) ir 19 draugijų, beje:

Baltimore, Md., šv. Kazimiero Kareivių;

Brooklyn, N. Y., šv. Jurgio;

Chicago, Ill. (trys): šv. Jono Krikštytojo, Simano Daukanto ir Muzikantų draugija, greit pakrikusi (I. Ch. L., p. 10);

Duryea, Pa., šv. Juozapo;

Forest City, Pa. (trys): šv. Jurgio Kareivio, šv. Stanislovo ir vysk. Motiejaus Valančiausko. Ši paskutinė draugija "uždėjo mokyklą, kuriai išrašė ganėtinai knygų ir laikraščių (1893 "V. L." N43, p. 520). 14 d. spalį, 1893 m. draugijos naudai buvęs balius (ib.);

Hazleton, Pa., šv. Kazimiero;

Kingston, Pa., šv. Petro ir Povilo;

Mahanoy Plane, Pa., šv. Jurgio Kareivių (su kardais);

Mt. Carmel, Pa., Pillečių (Citizens) draugija ir Žvaigždės draugija "iš 10 šeimynų ir 15 pavienių vyrų... ką formalistiškai neužlaiko jokia tikėjimo" ("L. A. p. 30);

Philadelphia, Pa., šv. Juozapo;

Pittsburgh, Pa. (dvi): šv. Povilo ir Lietuvių, Draugiš-Shamokin, Pa., šv. Mykolo;

Shenandoah, Pa., vysk. Motiejaus Valančiausko skaityklos draugija (žr. "V. L." N2), šv. Antano ir šv. Vincento (trys draugijos);

Spring Valley, Ill., Liet. Susivienijimo kuopos draugija (iš buvusios lenkų Związek'o Narodowy Polski šakos);

Utica, N. Y., šv. Kazimiero;

Wilkes-Barre, Pa., šv. Trejybės;

Worcester, Mass. (dvi): šv. Kazimiero ir šv. Juozapo;

1893 m. atspausdinta pas: a. A. J. Paukštį Plymouthė: Lietuviszkos Dainos isz visur surinktos. Sutaisė j spaudą Kun. A. Birba," "Lietuvos Istoriija" S. Daukanto, "Eglė, Žalčių Karalienė" ir "Iszgriovimas Kauno Pilies," abudu A. Gužučio (Fromo) dramatišku veikalu, taipgi "Aukso Veršis," Kun A. Burbos vertimas; b) Bačkausko, "Saulės" leidėjo, spastuvėje: "Graudūs Werksmai arba Pasybudinimas prie apmyslinimo mukos

A. Fromas—Gužutis „Vienybėje Liet.“.

Pono Jezuso Chrystuso (antras iszdawimas); Kalendarius ant 1893 m.; "Tukstantis Naktų ir Wiens. Arabijos Historijos. Perdėjo Lietuwiszka D. T. Boczkauskas." c) Chicagoje "Lietuvos" spaustuvėj "Puiki Istiorija apie Kantria Alena," duktery karaliaus Antonijuszo" ir "Olitipa, apsakymai isz laikų tarpsawiszkos kares tarpe Indijonų Amerikos. Werte A. Olszewski" (Am. L. Kr. p. 201-202).

1893 m. sausio 1 d. Pittsburgh'o lietuviai parapijos mitinge tariasi jieškoti lietuvių kunigo. Susirašiusiųjų 1,000. Pirmąsias pamaldas lietuviams laikė kun. Lopeta vyskupo katedroje paskutinį vasario mėn. nedėdienį ('93 "V. L." N9). Lietuvių klebonu paskirtas kun. J. Sutkaitis, turėjęs primicijas 16 birželio dieną irgi vyskupo katedroje ('93 "V. L." N25; Am. L. Kr. p. 168).

Plymouth, Pa., Vysk. Valančiaus draugija, minėdama dešimtmetines "Aušros" sukaktuves, nutarė išleisti tam tikrus sąsiuvus, kurių pagalba galima būtų lengvai išmokyti rašyti. Sąsiuvus parupino draugijos pirmininkas Ant. Milukas. Jiems išleisti lėšas surinkta draugijos surengtame piknike. Sąsiuvų "Lengvas budas pačiam per save išmokyti rašyti" išleista 10,000 egz. pas Mauderodę 1894 m. Jos greit pasklido po visą Lietuvą.

1893 m. birželio 10 d. kun. A. Burba su visa Susivienijimo valdyba vardan 200,000 Amerikos lietuvių pasiuntė Jungtinių Valstybių prezidentui protestą prieš peršamą anuomet išdavimo sądarą su Rusija.

"Mes esame tvirtai persitikrinę"—skelbia protestas—"jog ši sądara, jeigu ji bus pildoma, pastos maskolių rankose galingu įrankiu dėl nuvergimo tų jaunų ir laisvę mylinčių tautų maskolių imperijoje, kurios dabar kovoja su centraline valdžia už savo tiesas (sk. teises). Tas tautas maskoliški įstatai priskaitė prie piktadėjų kategorijos, kiek syk jie išdrįso vartoti prigimtą kalbą—rašte, spaudoje ar skaitė knygas savo kalboje. Užtadgi tos engiamos tautos, kaip ir pridera, mato savo išganymą liberališkiausiuose apsišreiškimuose, kurių pasmėrkimas ir apmalšinimas yra šios sądaros siekiu. Prie tų tautų priguli ir Lietuvių tauta, turinti savo istorišką praeitį, savo tikyba, kalbą ir literaturą. Pirm trisdešimties metų maskolių valdžia uždraudė lietuvišką spaudą ir tokiu budu atėmė nuo lietuvių progą naudotis iš laikraščių ir knygų prigimtoje lietuviškoje kalboje. Kadangi delei tautiško apšvietimo neatbutinal

reikalinga yra platinti tikėjimiška literatura, taigi liecuviai tapo priversti parsigabenti sau knygas iš Prusų ir Amerikos, kaip kontrabandą. Bet maskolių valdžia pradėjo smarkiai persekioti ir bausti visus tuos, pas kuriuos užtinka pargabentas kontrabandos keliu knygas. Nors tų knygų įtalpa neturi jokio ryšio su politika ir yra tai daugiausiai maldaknygės, evangelijos, šventraštis, bet tas nemažina valdžios smarkavimo ir pagaliaus šiame laike platinimas tikėjimiškų lyginal kaip ir patrijotiškų knygų yra nuodėmė, už kurią vietos gubernatorius gali nubausti kalėjimu arba administratyvišku rėdu išsiųsti į Siberiją.

“Nežiurint ant tokių barbariškų persekiojimo ir priešpaudos įrankių, kurių siekiu yra visiškas mūsų kalbos, literatūros, tikėjimo ir tautystės panaikinimas, judinys namincs savivaldystės delei nuolat auga; ir mes Lietuviai Jungtinių Valstybių pillečiai, gliai sąjausdami savo tautiečių po maskoliumi siekiams, bet pirm visko jausdami jų nelaimės su gallesčiu ir atvira širdžia matome maskoliško caro stengimūsi pasekmes sudaryti su labiausiai progresyve pasaulyje tauta išdavimo sądarą, su kurios pagalba jis galės užduoti mirtiną smugį Lietuvosė mūsų brolių tėvynainių viltims. Ligišiolei Lietuvos, mylintis savo tautystę, ramino savo mislia, jog nors vienoje svieto šalyje gali rasti prieglaudą nuo caro persekiojimū, bet ir tą suraminimą, kaip regis, norima jam atimti.” (’93 “V. L.” N24.)

* * *

1893 m. 9 liepos mėn. d. pašvęsta Mahanoy City, Pa., lietuvių šv. Juozapo šventynė. Pašventė Philadelphia arkivyskupas Ryan. Iškilinėse dalyvavo 22 lietuvių draugijos, žmonių 5,000 (’93 “V. L.” N28).

* * *

Wilkes-Barre, Pa., 1893 m. 1 rugsėjo d. pašvęsta kampinis akmuo šv. Traicės bažnyčios. Iškilinėse dalyvavę 10 lietuvių draugijų (Am. L. Kr. p. 168).

Chicago, Ill., 1893 m. vasario 13 dieną pašvęsta pirmoji lietuvių šv. Jurgio bažnytėlė. (Am. L. Kr. p. 168.) Iškilusieji ginčai paminėti paskui ten pat (’93 “V. L.” N7 ir N40).

Friburgo lietuviai, „Motinėls“ nariai 1902 m. Kunigai stovį: A. Cįvinskas, A. Narijauskas M. Gustaitis, J. Remeika, J. Totoraitis, ir jo brolis agronomas; sėdi: J. Naujokas, Jurgis Matulevičius, (vėliaus arkivyskupas), A. Milukas, M. Šedvydis (svečias) ir A. Jusaitis.

Plymouth, Pa., 1893 m. rugpiučio 29 d. atsisveikindamas su "Vienybės L." skaitytojais rašiau:

28 spalio d. sukaks 100 metų nuo gimimo S. Daukanto... išpultų kuoiškilingiausiai paminėti tas sukaktuves... (projektuojama) Daukanto draugija turėtu būti grynai tautiška, visuomeniška, lietuviška... Klierikui A. Kaupui tarpininkaujant, pasisekė paraginti žymesnį čikagiečių lietuvių burį, kurie tose sukaktuvėse ir įkurė S. Daukanto draugiją, su plačiais apšvietimo ir patrijotinių idėjų skleidimo siekiais... (Am. L. Kr. p. 177).

Knygų "Amerikos Lietuvių Profesjonai ir Kronika" antrame tome (p. 117-132) plačiau paminėta Amerikos lietuvių protestai prieš rusų valdininkų žiaurumus Kražiuose, kur kazokai, uždarydami katalikų bažnyčią, daug žmonių sužeidė, kitus net nužudė. "Žinia apie žudymus ir kankinimus mūsų tautiečių Kražiuose sujudino visus Amerikos lietuvius... Pamaldos ir apgailėjimai užmuštųjų ir sužeistųjų buvę lietuvių bažnyčiose: Plymouth'e, Mt. Carmel, Shenandoah, Mahanoy City, Chicago, Philadelphia, Dubois ir k... Didžiausia amerikiečių lietuvių demonstracija buvo šv. Kazimiero dienoje (4 kovo d.) 1894 m. Wilkes-Barre, Pa., kur suplaukė tukstančiai lietuvių iš Luzerne ir Lackawanna apskričių... Mass.mitingo nutarimai paskelbti ir angli laikraščiuose. 1894 m. New York Herald (9.III) atspaudino lietuvių protestą ant pirmojo puslapio" (ib. p. 121).

1894 m. tilžiškis "Varpas" (N3) rašė:

"Kražių istorija sujudino Amerikos lietuvius. Am-je apšaukta daugelis mitingų, kuriuose išrodyta visos rusų pasielgimo su lietuviais blaurenybės. Vienas iš didesnių mitingų buvo Shenandoah'e. Apie nusprendimus to mitingo skaitome: nutarta išrinkti kiekviename mieste lietuviai Kražių Kankintinių Komitetus, kurie sudarys visai Amerikai vieną Kražių Kankintinių Komitetą" (žr. Am. L. Kr. p. 185.199).

1893 m. gruodžio mėnesyje sukurta (prisidėjus prie mano sumanymo kl. A. Kaupui ir kl. J. Žilinskiui) Lau-ryno Ivinsko Lietuviškai Europiškai Amerikiška Drau-gija. Jos siekis "tyrinėti mūsų tėvynę, jos praeitį ir tt. ... visasvietinėje 1900 Paryžiaus parodoje įtaisyti Lietuvišką skyrių... (94 "Varpas" N4.) Pirmųjų aukų gauta: iš kunigų A. Burbos ir M. Pėžos po 10 dol., Jr. Jono (Žilinsko) 60 dol., iš Antano Miluko dovanų su-rinkta 25 dol.—viso 105 doleriai (ib. p. 63). Iš Europos pirmoji p-lė Konstancija Skirmunt, "Lietuvos Istorijos" (lenkų kalboje) autorė prisiuntė 10 rublių; "Tėvynės Sargo" redakcija pluoštą fotografiškų vaizdų... (Am. L. Kr. p. 184).

PERIJODINIAI LEIDINIAI.

(Tąsa nuo 45 psl.)

J. Žilinsko, nuo 1896 m. daugiau kunigų, paskui Garso Leidėjų Bendrovės—Garsas Publishing Co. 1897 ir pra-džioje 1898 metų tas laikraštis turėjo Pittsburghe savo biurą. Nuo 30 d. gegužės 1898 m. perkeltas iš Shenan-doah, ėjo iš Minersville, Pa., kun. V. Matulaičio globoja-mas iki 17 d. lapkričio 1898. Perkeltas į Elizabeth, N. J., ėjo nuo tos dienos (lapkričio 17), leidžiamas naujos bendrovės (iš kunigų: B. Žindžiaus, A. Kaupo, J. Kau-lakio ir M. Šedvydžio). Sustojo ėjęs 1899 m. Nuo 29 d. rugsėjo 1897 m. iki 6 d. balandžio 1898 m. buvo spausdinama "Garso Amerikos Lietuvių" laida su ant-galviu "Pasaulė," su biuru Elizabeth, N. J., globojamu D. Brazinsko ir kun. B. Žindžiaus.

„Dirva“, bertaininis žurnalas pradėjo citi 1898 m., Shenandoah'ryje ir ėjo iki 1903 kun. A. Miluko leidžia-ma ir vedama. 1903 m. susijungė su Tilžėje ėjusia „Žinyčia“ ir ėjo kaip „Dirva Žinynas“ iki pabaigai 1906 metų. Amerikoje „Dirvos Žinyno“ knygelės bu-vo pažymėtos „Dirvos“ vardu.

ALp2217

o. Tėvynė, Metal I. Literatūros, mokslo ir politikos mėnesinis laikraštis, Susivienijimo Lietuvių Amerikoje organas, ėjo iš Mt. Carmel, Pa. Rėdytojas J. Jonas (sk. kun. J. Žilinskas—Red.), su tokiu pat antgalviu ėjo 1897 ir 1898 m. iš Shenandoah, Pa. (103 E. Lloyd St.), 1899 m. ėjo iš Plymouth, Pa. Per ištikus 1898 ir 1899 m. "Tėvynė" garsinosi esanti priedas prie Tilžiškio "Varpo." 1900 m. "Tėvynės," jau savaitinio laikraščio, ėjusio iš Philadelphijos, redaktoriais buvo kun. A. Kausas ir T. Astramskas.)

Tėvynės Sargas, mėnesinis laikraštis, paskirtas dvasiškam ir medžiagiškam lietuvių tautos sulaukymui per jos apšvietą. Tilžėje 1896—1904.

Žvaigždė, savaitraštis, pradėjo eiti 1901 iš Brooklyn, N. Y., 1904 m. perkeltas šenadorin, vėliaus 1909 Philadelphijon. Nuo 1923 metų mėnesinis, o nuo 1926 bertaininis žurnalas. Dabar leidžiama A. Miluko & Co., Philadelphia. Redaktorė J. Pranaičiūtė.

(Liq 13 emi 202T)